

SIR ARTHUR CONAN DOYLE

TEKİNSİZ HİKÂYELELER

ÇEVİRİ: ESRA BİRKAN

3. BASKI

klasik

SIR ARTHUR CONAN DOYLE

TEKİNSİZ
HİKÂYELER

Can Klasik

Tekinsiz Hikâyeler, Sir Arthur Conan Doyle

İngilizce aslından çeviren: Esra Birkan

Tales of Unease

© 2013, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2013

3. basım: Kasım 2024, İstanbul

Bu kitabın 3. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Ayça Sezen

Editör: Seçkin Selvi

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Vizyon Basımevi Kağıtçılık Matbaacılık ve Yayıncılık
San. Tic. Ltd. Şti.

Beylikdüzü O.S.B Mah. Orkide Cad. No: 1/Z Beylikdüzü-İstanbul
Sertifika No: 52098

ISBN 978-975-07-6475-2

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

SIR ARTHUR CONAN DOYLE

TEKİNSİZ
HİKÂYESLER

ÖYKÜ

İngilizce aslından çeviren

Esra Birkan

♥can

Sir Arthur Conan Doyle'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitabı:

Baskerville'lerin Köpeđi, 2012

SIR ARTHUR CONAN DOYLE, 1859'da Edinburg'da doğdu. Gerilim edebiyatının en canlı karakterlerinden biri olan dedektif Sherlock Holmes'un yaratıcısıdır. Edinburgh Üniversitesi'nde tıp eğitimi aldı ve 1891'e kadar doktorluk yaptı. İlk yapıtı *Kızıl Soruşturma*'da ortaya çıkan Sherlock Holmes karakteri, daha sonra pek çok öykü ve kitapta yer aldı. Conan Doyle'a, Güney Afrika'daki sahra hastanesindeki çalışmaları ve Boer Savaşı sırasında gösterdiği yararlılıklar nedeniyle *Sir* unvanı verildi. Yazar, 1930'da öldü. Sherlock Holmes dizisi dışında, *Kayıp Dünya*, *Vampir Öyküleri*, *Ölümcül İklim* ve *Bilinmeyenin Kıyısında* gibi eserleri de bulunur.

ESRA BİRKAN, 1969'da İstanbul'da doğdu. Lisansını Boğaziçi Üniversitesi Mütercim-Tercümanlık, yüksek lisansını Boğaziçi Üniversitesi Çeviribilim, doktorasını Yıldız Teknik Üniversitesi Diller ve Kültürler Arası Çeviribilim bölümlerinde tamamladı. Batı klasiklerinin İslami çevirileri üzerine yaptığı yüksek lisans tez çalışması, *Ideology Unveiled: Islamist Retranslations of the Western Classics*, Lambert Academic Publishing tarafından yayımlandı. Marmara Üniversitesi Mütercim-Tercümanlık bölümünde ders vermektedir. Arthur Conan Doyle (*Tekinsiz Hikâyeler*), David Vann (*Bir İntihar Efsanesi, Pislik*), V. Nabokov (*Maşenka*), Lou Reed (şarkı sözleri), R. Yates (*Hayallerin Peşinde*) çevirileri yayımlandı.

İçindekiler

Tot'un Yüzüğü.....	11
Kara Şato'nun Kontu.....	33
Yeni Yer Altı Mezarı.....	47
Lady Sannox Vakası.....	63
Brezilya Kedisi.....	77
Esmer El.....	101
Yükseklerdeki Dehşet.....	119
Blue John Mağarası Dehşeti.....	139
Kutupyıldızı'nın Kaptanı.....	159
Nasıl Oldu.....	187
Ateşle Oynamak.....	193
Meşin Huni.....	209
249 Numaralı Lot.....	223
Los Amigos Fiyaskosu.....	263
Kâbus Odası.....	273

TOT'UN¹ YÜZÜĞÜ

147a Gower Caddesi sakini, Royal Society üyesi, Mr. John Vansittart Smith, hedefe kilitlenen enerjisi ve berrak zihniyle birinci sınıf bilimsel gözlemciler arasında yer alabilecek tıynetle bir adamdı. Ancak evrensel bir hırsın kurbanı olmuş, tek bir konuda seçkin bir konuma gelmek yerine, pek çok alanda paye almayı hedeflemişti. Başlarda zooloji ve botaniğe yatkınlık göstermiş, bu da arkadaşlarının ona ikinci Darwin gözüyle bakmasına sebep olmuştu. Ne var ki, profesörlüğe çok yaklaşmışken, çalışmalarını yarıda bırakıp bütün ilgisini kimyaya yöneltti. Metaller üzerine araştırmaları sayesinde Royal Society üyeliğine seçildi; fakat bu konuyla da bir müddet flört ettikten sonra neredeyse bir yıl boyunca laboratuvara hiç adım atmadı. Sonra Oriental Society'ye katıldı, el Kab hiyeroglif yazıtı üzerine bir bildiri sundu; yeteneklerinin ne denli uçsuz bucaksız ve heveslerinin ne denli çeşitli olduğunu gözler önüne sermiş oldu böylece.

Âşıkların en ayran gönüllüsü bile gün gelir paçayı kaptırır, John Vansittart Smith'e de böyle oldu. Mısır bi-

1. Eski Mısır dininde önceleri ay, daha sonra genel olarak öğrenme ve bilgelik tanrısı.

liminin derinliklerine indikçe, önüne serilen bu engin alana ilgisi arttı, insan uygarlığının ilk tohumları ile sanat ve bilimin kökenlerine uzanmayı vaat eden önemli bir konu çok ilgisini çekti. Mr. Smith bu konuya öyle kapılmıştı ki hemen Mısır bilimcisi genç bir hanımla evlendi. Bu genç hanım altıncı hanedan üzerine bir kitap yazmıştı. Mr. Smith böylece kendisine sağlam bir faaliyet zemini oluşturarak meşhur Mısır bilimcisi Lepsius'un araştırmaları ile hiyeroglif uzmanı Champollion'un maharetini bir araya getirecek bir *magnum opus*¹ için kolları sıvadı ve malzeme toplamaya başladı. Böyle bir başarıya hazırlıkları Louvre'daki muhteşem Mısır koleksiyonu bölümüne pek çok telaşlı ziyareti zaruri kıldı. Geçen ekim ayının ortalarında yaptığı son ziyaretinde, kendisini tuhaf ama bir o kadar da kayda değer bir maceranın içinde buldu.

Trenler yavaş, Manş Denizi dalgalıydı, bu yüzden Paris'e vardığında sınırları harap olmuş ve darmaduman bir haldeydi. Laffitte Sokağı'ndaki Hôtel de France'a ulaşır ulaşmaz birkaç saatliğine uzandı, fakat uykuya dalamayınca, tüm yorgunluğuna rağmen kalkıp Louvre'un yolunu tutmaya karar verdi. Halletmeye geldiği meseleyi çözecek ve akşam treniyle Dieppe'e dönecekti. Bu kararı verir vermez, kalın paltosunu giydi; zira hava soğuk ve yağmurluydu ve Italiens Bulvarı'nı geçip Opéra Caddesi'nden aşağı inmeye koyuldu. Louvre'a ulaştığında artık bildik sulardaydı, papirüs koleksiyonu bölümüne doğru hızlıca ilerledi.

John Vansittart Smith'in en ateşli hayranlarının bile onun yakışıklı bir adam olduğunu söylemeye dili varmazdı. Kanca burnu ile uzun çenesi, zekâsının keskinliğini vurgularcasına aynı keskin ve sivri hatları taşıyordu.

1. (Lat.) Büyük bir çalışma.

Kafasını kuş gibi ileride tutar; aksi cevaplarını ve itirazlarını ise yine kuş gibi gagalarcasına savururdu. Paltosunun yakalarını kulaklarına kadar kaldırmış orada öylece diki- lirken teşhir vitrinindeki yansımasından müstesna bir gö- rünüme sahip olduğunu farketmiş olmalıydı. Fakat yine de, İngilizce konuşan bir ses arkasından alenen, “Ne tu- haf bir ölümlü!” diye haykırdığında ani bir şok yaşadı.

Pireyi deve yapan kendini beğenmişliği, kaygılarını fiyakalı, hatta abartılı bir umursamazlık takınarak giderme biçiminde tecelli ederdi. Şu İngiliz turist milletine karşı yüreği acılaşıırken, dudakları bir çizgi halini aldı ve papirüs rulolarına dik dik baktı.

“Evet,” dedi başka bir ses, “çok acayip gerçekten.”

“Sanki,” dedi ilk konuşan, “sürekli mumya düşün- mekten herif kendisi mumya gibi olmuş!”

“Bir Mısırlının yüz hatlarına sahip olduğu kesin,” de- di beriki.

John Vansittart Smith, hemşerilerinin ağzının payı- nı vermek üzere topuklarının üzerinde sertçe dönmüştü ki, konuşan iki gencin sırtlarının kendisine dönük oldu- ğunu ve salonun öte yanında pirinç parmaklıkları parla- tan müze görevlisine baktıklarını görerek hem şaşır- dı hem de rahatladı.

“Carter bizi Palais Royal’de bekliyor,” dedi turistler- den biri diğerine saatine bakarak. Hızlı adımlarla yürüyüp giderek Mr. Smith’i meşguliyetiyle baş başa bıraktılar.

“Şu gevezelerin Mısırlı yüz hatlarından ne anladığı- nı merak ettim doğrusu,” diye düşündü John Vansittart Smith. Görevlinin yüzüne şöyle bir göz atabilmek için hafifçe duruşunu değiştirdi. Daha adamı görür görmez donakaldı. Gerçekten de çalışmalarından aşına olduğu bir yüzdü bu. Heykel gibi yüz hatları, geniş bir alın, düz- gün yuvarlak bir çene ve koyu esmer bir ten. Bu özellik- ler çalışmaları sırasında gördüğü sayısız heykelin, mum-

yanın ve dairesinin duvarlarını süsleyen resimlerin tıpatıp aynısıydı. Bu bir tesadüf olamazdı. Adam Mısırlı olmalıydı. Üçgen omuzlarından, dar kalçalarından bile beliydi Mısırlı olduğu.

John Vansittart Smith müze görevlisinin bulunduğu yöne doğru seyirtti, niyeti onunla konuşmaktı. Rahatlıkla sohbet açabilen biri değildi, üstünlerin tepeden bakışıyla, eşitlerin cana yakınlığı arasındaki orta yolu bulmakta zorlanırdı. Adamın yüzünü yandan görüyordu; görevlinin bakışları yaptığı işteydi. Gözlerini adamın tenine diken Vansittart Smith, bu görünüşte insani olmayan, doğaüstü bir şeylerin farkına vardı aniden. Şakaklarının ve elmacikkemiklerinin üzerindeki deri, cilalı parşömen gibi ıslık ıslık parlıyordu. Cildinde hiç gözenek yok gibiydi. Bu kupkuru ciltte nemden eser yoktu. Ne var ki, alından çenesine kadar olan kısım kırış kırıştı. Bu kırışıklıklar sanki Doğa tarafından çetrefilli bir deseni işler gibi ince ince dokunmuştu.

“*Où est la collection de Memphis?*”¹ diye sordu. Eğretili bir soruydu bu, laf olsun diye sorulduğu belliydi.

“*C'est là,*”² diye yanıtladı adam terslenerek, başıyla salonun öte yanını işaret etti.

“*Vous êtes un Egyptien, n'est-ce pas?*”³ diye sordu bu kez.

Görevli kafasını kaldırdı, tuhaf bir karalığa sahip gözlerini soru soran adama çevirdi. Cam gibiydi bu gözler, Vansittart Smith daha önce hiçbir insan gözünde böyle koyu, böyle bulanık bir ışıltı görmemişti. Bu gözlerle bakarken, derinliklerinde tuhaf bir duygunun belirerek dehşet ile nefret arası bir bakışa dönüştüğünü gördü.

1. (Fr.) Memphis koleksiyonu nerede?

2. (Fr.) Şurada.

3. (Fr.) Siz Mısırlısınız, öyle değil mi?

“*Non, monsieur; je suis français,*”¹ diye yanıtlar yanıtlamaz adam hızla başını çevirip cilalama işine eğildi. Vansittart Smith bir an hayretle ona bakakaldı, sonra da, papirüsler arasında yaptığı araştırmalarla ilgili notlarını almak üzere, kapının arkasında gözden irak bir köşedeki iskemleye yöneldi. Ancak düşünceleri doğal akışına girmeye direniyor; firavun yüzü, parşömen derili müze görevlisine kayıyordu.

“Ben böyle gözleri daha önce nerede görmüştüm?” dedi Vansittart Smith kendi kendine. “Kertenkele, tim-sah gibi sürüngenlere özgü bir şey var bu gözlerde. Yılanlarda *membrana nictitans* oluşumu gözlenir”; zooloji çalışmalarını anımsamaya çalışarak derin düşüncelere daldı. “Gözlere parlak bir görünüm verir. Ama o gözlerde bundan fazlası var. Bir güç, bir bilgelik yayılıyor bu gözlerden ya da ben öyle yorumluyorum. Bir bitkinlik, tükenmişlik var sanki ve tarifsiz bir keder. Bunların hepsi hayal gücümün bir ürünü de olabilir, ama daha önce hiç böyle bir izlenime kapılmamıştım. Aman Tanrım, o gözlere bir kez daha bakmalıyım!” Ayağa kalktı, Mısır koleksiyonu bölümünde gezinmeye başladı, fakat merakını celp eden adam ortalarında yoktu.

Araştırmacı yine kuytu köşesine çekildi ve notları üzerinde çalışmaya devam etti. Papirüslerden gerekli bilgiyi elde etmişti, şimdi geriye, bilgiler henüz hafızasında tazeyken bunları not etmek kalıyordu. Kalem bir süre kâğıdın üstünde çabuk çabuk gidip geldi, fakat çok geçmeden satırları daha düzensiz, kelimeleri daha okunaksız hale geldi, en sonunda da kalem yere, başı önüne düştü. Yaptığı yolculuktan bitkin düşmüştü, ıssız köşesinde öyle derin uyuyordu ki, ne bekçilerin tangirtisi ne

1. (Fr.) Hayır Mösyö, ben Fransız'ım.

ziyaretçilerin ayak sesleri ne de kapanış ziline cayırtısı onu uyandırabilirdi.

Alacakaranlık koyu karanlığa dönüştü, Rivoli Caddesi'nin hayhuyu dağıldığı, uzaklardaki Notre Dame'ın çanı tok bir sesle gece yarısını vurduğu halde, yalnız ve karanlık silueti gölgelerin içinde sessizce oturmaya devam etti. Saat bire geliyordu ki, Vansittart Smith nefesi kesilmiş gibi derin bir soluk alarak uyandı. Bir an için evdeki çalışma masasında uyuyakaldığını zannetti. Ay ışığı pencerelerden süzülüyordu, bakışları sıra sıra mum-yalar ve peş peşe uzayıp giden cilalı mahfazalarda gezinirken nerede olduğunu ve buraya nasıl geldiğini hatırladı. Hemen panikleyen biri değildi, kendini aşına olmadığı durumların içinde bulmak hoşuna gider, sürprizleri severdi; bu da ırkının bir özelliği olsa gerekti. Uyuşmuş bacaklarını gererken saatine baktı; saatin kaç olduğunu görünce kendi kendine kıkır kıkır güldü. Bu sahneyi, yazacağı ağırbaşlı ve ciddi makalenin girişinde hoş bir anekdot olarak anlatabilirdi. Biraz üşümüştü, ama cin gibi uyanıktı ve kendini tazelenmiş hissediyordu. Bekçilerin onu fark etmemiş olmasına şaşmamak gerekirdi, çünkü kapının ağır, koyu gölgesi üzerine vurmuyordu.

Hüküm süren mutlak sessizlik baş döndürücüydü. İçeride de dışarıda da çıt çıkmıyordu. Ölü bir uygarlığın ölüleriyle baş başaydı. Dışarıdaki kent on dokuzuncu yüzyılın ihtişamıyla buram buram tütse ne yazardı! Bu salondaki her şey; kuruyup büzülmüş buğday sapından, ressamın boya kutusundaki pigmentlere kadar her şey, geçen dört bin yıla rağmen varlığını sürdürmüştü. Geçmiş zaman imparatorluğundan kalan ve zamanın engin okyanusundan karaya vuran her şey buradaydı. Haşmetli Teb'den, azametli Luksor'dan, Heliopolis'in yüce tapınaklarından, yüzlerce piramitten toplanmıştı bu yadigarlar. Araştırmacı bu kasvetli loşlukta titreyen, sessiz

sedasız figürlere göz gezdirdi. Bir zamanlar didinip duranlar şimdi huzurlu bir sükûnet içindeydiler. Hürmet-kâr ve düşünceli bir havaya büründü. Kendi gençliğinin anlamsızlığı duygusu çöktü üzerine. İskemlesinde arkaya yaslanarak binanın bütün bir kanadı boyunca sıra sıra uzanıp giden ay ışığıyla bezeli gümüşü odalara baktı. Gözleri uzaktaki bir lambanın sarı parlak ışığına takıldı.

John Vansittart Smith sinirleri yay gibi gerilmiş olarak iskemlesinde doğruldu. Sarı ışık yavaşça kendisine doğru ilerliyordu; zaman zaman duraksıyor, sonra birden ileri atılıyordu. Işığı taşıyan kimse sessizce hareket ediyordu. Bu sessizlikte ayak seslerinin duyulmamasına imkân yoktu. Bunun bir hırsız olabileceği geldi aklına. Köşeye çekildi iyice. Işık iki oda ötedeydi. Hemen bitişikteki odaya gelmişti bile, ama hâlâ çıt çıkmıyordu. Lambanın titrek ışığında havada yüzermiş gibi duran bir yüz seçince dehşete kapıldı. Gövdesi gölgede kalıyordu, ama ışık heyecan içindeki bu tuhaf yüze vuruyordu. Metalik pırıltılar saçan gözlerin ve kadavra benzeri cildin sahibi daha önce konuştuğu müze görevlisinden başkası olamazdı.

Vansittart Smith'in ilk güdüsü ortaya çıkıp ona seslenmek oldu. Birkaç sözle durumu açıklığa kavuşturabilir ve mutlaka yan kapıdan çıkarılıp otelinin yolunu tutardı. Ancak adamın salona girerkenki davranışlarında sezdiği sinsilik ve kaçamak ifadesi, İngiliz'in bu niyetinden vazgeçmesine sebep oldu. Bu hiç de görev gereği yapılan bir gezintiye benzemiyordu. Zira herif keçe tabanlı terlikler giymiş, soluğunu tutarak ilerliyor, soldan sağa çabucak göz gezdiriyor, telaşlı ve sık soluk alıp verişleri elindeki meşalenin alevini titreştiriyordu. Vansittart Smith usulca köşeye sinip dikkatle izlemeye koyuldu; belli ki herif gizli ve tekinsiz bir işin peşindeydi.

Adam hiç duraksamadan hareket ediyordu. Hafif ve çabuk adımlarla büyük mahfazalardan birine gitti, cebin-

“Karanlık da öyle korkunç bir şey ki. Bir keresinde öylesine bir deneme yapmıştım. Bir deneyelim mi? Fenerin üzerine eğilmesiyle görünmez bir el Kennedy'nin her iki gözünü de sıkıca kapatmış gibi oldu. Böyle bir karanlığın nasıl bir şey olduğunu daha önce hiç yaşamamıştı. Karanlık üzerine yükleniyor ve onu boğuyordu sanki. Kaskatı bir engel gibiydi, vücudunu hareket etmekten alıkoyuyordu. Ellerini öne doğru uzatıp karanlığı iterek kendisinden uzaklaştırmak istedi.”

Bu derleme dünyanın en ünlü dedektifi Sherlock Holmes'u yaratan Sir Arthur Conan Doyle'un, aynı tadı veren öykülerinden oluşuyor. Okuru alacakaranlık kuşağının gizemlerinin içine çeken, bunu edebî bir tat katarak yapan Doyle, gerçeklik takıntısını da sürdürüyor. Gerçek mekânlar, öyküleri daha inanılır kılıyor. Bu öyküler okurları kurmacayla gerçekliğin sınırlarında dolaştırıyor.

#dünyaklasikleri #ingilizklasikleri #suç #gizem #dedektif #londra

Kapak resmi: Peter Paul Rubens

ISBN 978-975-07-6475-2

